

10. Tykhorskyi O. Analysis of the morphological changes in beginning bodybuilders due to resistance training // Journal of Physical Education and Sport: 2018 – №18. – P. 382–386.
11. Visek AJ, Watson JC, Hurst JR, Maxwell JP, Harris BS. Athletic identity and aggressiveness: A cross-cultural analysis of the athletic identity maintenance model // International Journal of Sport and Exercise Psychology: 2010 – 2 – P. 99–116.
12. Zatsiorskiy VM, Kraemer WJ. Science and Practice of strength training – Pennsylvania: 1995 – 334 p.
13. Tykhorskyi A. Efficiency of the technique of the training process of highly skilled bodybuilders of the mesomorphic type of constitution in the competitive period // Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik. – Kharkiv: HDAFK, 2016 . – No5(55). – P. 83-88.
14. Tykhorskyi O A. Improvement of the method of training shoulder muscles for highly skilled bodybuilders // Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik. – Kharkiv: HDAFK, 2015 . – #5(49). – P. 118-123.
15. Tykhorskyi O A. Dzhim V. Improvement of the training process of highly skilled bodybuilders in the preparatory period, general preparation stage. // Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik. – Kharkiv: HDAFK, 2015 . – #4(48). – P. 90-95.
16. Tykhorskyi O. A., Dorofeevs T.I. Dzhim V. Y. Specific features of bodybuilding development in Ukraine and Kharkiv region // Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik. – Kharkiv: HDAFK, 2015 - # 1. - S. 123–12.

УДК 372.8:796:61-057.875:005.336:371.7

Ткачук О. Г.
викладач кафедри фізичного виховання і здоров'я
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті обґрунтовано авторську модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання. Визначено структурні компоненти здоров'язбережувальної компетентності, педагогічні умови, критерії та показники її сформованості у майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання.

Ключові слова: здоров'язбережувальна компетентність, майбутній лікар, модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів.

Ткачук Елена Геннадиевна. Модель формирования здоровьесохраняющей компетентности будущих врачей в образовательном процессе физического воспитания. В статье обоснована авторская модель формирования здоровьесохраняющей компетентности будущих врачей в образовательном процессе по физическому воспитанию. Определены структурные компоненты здоровьесохраняющей компетентности, педагогические условия, критерии и показатели ее сформированности у будущих врачей в образовательном процессе по физическому воспитанию.

Ключевые слова: здоровьесохраняющая компетентность, будущий врач, модель формирования здоровьесохраняющей компетентности будущих врачей.

Tkachuk E. Model for health forming the security competence of future drugs in the educational process of physical education. The article substantiates and develops an author's model of formation of the health-preserving competence of future physicians in the educational process of physical education. The structural components of healthcare-saving competence, pedagogical conditions, criteria and indicators of its formation in future physicians in the educational process of physical education are outlined.

Key words: health-preserving competence, future physician, model of formation of healthcare-saving competence of future doctors.

Постановка проблеми. Упровадження компетентнісного підходу у вищій медичній освіті та оновлення змісту професійної підготовки майбутніх лікарів є важливим елементом її розвитку і модернізації.

Дослідження українських (Ю. Павлова, 2013; Л. Пустолякової, 2014; О. Ткачук, 2017) і зарубіжних (А. Яворської, 2013; Д. Шкирянова, 2016) науковців свідчать, що рівень здоров'я студентської молоді та випускників закладів вищої освіти викликає тривогу, оскільки результати медичних обстежень свідчать про різноманітні відхилення у стані здоров'я різної етіології. Зокрема, за результатами дослідження науковців В. Брїч, А. Вихруц (2016), здоровими можна вважати не більше 15% студентів, 70% мають низький і нижче середнього рівні фізичного здоров'я [1, с. 473]; Ю. Садовниченко, В. М'ясоєдова, Н. Пастухова, І. Князькова (2017) стверджують, що більше половини студентів мають стійкі відхилення від норми у стані здоров'я, а саме: фактори ризику розвитку захворювань мають 25,46% ± 6,14% студентів; 23,46% ± 6,24% – хронічно хворі, а близько 4,3% студентів отримали групу інвалідності [12, с. 489-490]. У свою чергу І. Воронцова, К. Калінін, С. Влащенко (2017) стверджують, що близько 75% хвороб у дорослих є наслідком умов життя у дитячі та юнацькі роки, зокрема: стан здоров'я людини зумовлений на 10–15% від рівня розвитку медицини; на 20–25% соціальними та природними умовами і на 50–60% – харчування та способу її життя [3, с. 151], зокрема рівень фізичного розвитку.

Слід зауважити, що у рекомендаціях до здорового способу життя однією із семи рекомендацій є фізична активність [12, с. 19-20], яка сприяє зниженню ризику небезпечних захворювань (патологія серця, інсульт, діабет та рак), ризику смертності від усіх причин, а також травматизму; покращення функціонального стану кісток та суглобів; поліпшення

самооцінки та якості життя і т. ін..

Одним із шляхів ефективного вирішення проблеми здоров'язбереження майбутніх лікарів є формування у них відповідної компетентності, зокрема при вивченні дисципліни фізичне виховання. Аналіз наукових джерел засвідчив, що цьому процесу у закладах вищої медичної освіти у контексті упровадження компетентнісної парадигми уваги приділено недостатньо.

Важливим етапом у визначенні основних чинників формування здоров'язбережувальної компетентності є моделювання - схематичне відображення взаємозв'язків елементів процесу. Тому для підвищення якості підготовки майбутніх лікарів виникла потреба у розробці і реалізації його моделі з урахуванням особливостей професійної підготовки фахівців ЗВМО і комплексних показників здоров'я студентів, функціонального стану їхнього організму та фізичної працездатності.

Зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Наукове дослідження виконано згідно з планом науково-дослідної роботи Національного медичного університету імені О.О. Богомольця на 2016-2018 рр. за темою «Наукове обґрунтування розвитку професійно важливих фізичних якостей студентів медичних закладів III-IV рівнів акредитації», номер державної реєстрації №0116U000129.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Побудова моделі, на думку науковців І. Іваній (2016), Я. Кульбашної (2014), Б. Максимчука (2017); Г. Миргородської (2017); О. Міхеєнко (2015), Л. Новакової (2015) сприяє вивченню тенденцій, принципів і закономірностей освітнього процесу, оскільки схематично відтворює його послідовність і взаємозв'язок структурних елементів. Однією з таких моделей у вищій медичній освіті є модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі стоматології [6, с. 125]. Також, привертає увагу модель формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх лікарів на засадах міждисциплінарної інтеграції, яка «передбачає формування вмінь та навичок здоров'язбереження, а також оволодіння теоретичними знаннями про охорону здоров'я і здоровий спосіб життя» [9, с. 57].

Аналіз наукових джерел засвідчив, що дослідження проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання не виявлено.

Формулювання мети роботи (постановка завдань). Метою статті є обґрунтування моделі формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання закладів вищої медичної освіти (ЗВМО). Відповідно до поставленої мети, необхідно розв'язати таке завдання: визначити основні компоненти моделі, їх взаємозв'язок і взаємовплив.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під поняттям «здоров'язбережувальна компетентність лікаря» у дослідженні розуміємо, як особистісну якість майбутніх лікарів, набуту у процесі професійної підготовки, що відображає сформованість системи знань про збереження і підвищення рівня здоров'я, практичних умінь у діагностиці рівня фізичної підготовленості, самооцінки стану соматичного здоров'я, володіння здоров'язбережувальними технологіями та спроможності реалізувати їх у професійній діяльності для збереження здоров'я власного та пацієнтів.

Модель (від англ. model - «міра, аналог, зразок») – відображення і відтворення мети, завдання, принципів, компонентів, властивості ознак, методів, засобів, етапів навчання, характеристики та результати об'єкта дослідження [2].

Модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання розглядаємо як схематично відтворену, теоретично обґрунтовану структуру об'єкта дослідження, яка виражає і відображає концептуальні зв'язки компонентів зазначеного процесу, що відповідно до мети, завдань та принципів розкривають поступовий процес її досягнення.

Для побудови моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців у ЗВМО визначено найбільш дієві принципи, зокрема [14, с. 91]: *індивідуалізації*, яка сприяє розвитку самосвідомості, самостійності й відповідальності, з урахуванням особливостей віку, статі, стану здоров'я та рівня підготовленості; креативності, який забезпечує умови для особистісного зростання і характеризується спроможністю швидко вирішувати проблемні ситуації; *цілеспрямованості* – проявляється в умінні особистості керуватись стійкими переконаннями та принципами у своїй діяльності; *всєбічного гармонійного розвитку* – відображає потребу в гармонійному розвитку всіх систем і органів особистості; *системності* – забезпечує логіку і взаємозв'язок різних аспектів.

Кожний з зазначених вище принципів містить у собі положення чи ідею, яка має бути реалізованою у освітньому процесі, зокрема фізичного виховання [5, с. 47-49].

Аналіз наукової літератури і власний педагогічний досвід дослідження дав змогу конкретизувати компоненти здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів, зокрема (О. Ткачук, 2017) [14, с. 91-92]: *аксіологічний* (сприятиме сформованості у них, як системи особистісних цінностей: почуття відповідальності за власне життя і здоров'я, переконаності в необхідності профілактики захворювань, збереженні та зміцненні здоров'я, усвідомлення вищої цінності власного здоров'я); *мотиваційний* (виражає сформованість у майбутніх лікарів інтересу і стійкої мотивації до здоров'язбереження, розуміння значущості ведення здорового способу життя, та потреби досягнення мети у зміцненні власного здоров'я); *гносеологічний* – відображає створення системи знань, що лежать в основі пізнавальної діяльності; уміння їх упроваджувати; *праксеологічний* - формує практичну здатність майбутнього фахівця до ефективної професійної діяльності.

Для ефективного процесу формування здоров'язбережувальної компетентності необхідно створення педагогічних умов, які реалізуються за допомогою дотримання зазначених вище принципів і компонентів. Зокрема [14, с. 92]: *особистісно-мотиваційні*, які полягають у індивідуально-психологічній готовності особистості до самовдосконалення, самореалізації, ціннісної мотивації до збереження та зміцнення здоров'я; *організаційно-управлінські* - передбачають створення здоров'язбережувального освітнього середовища у ЗВМО, формування у студентів ціннісного ставлення до власного здоров'я, підвищення його рівня за рахунок інтеграції міждисциплінарних знань про значущість і цінність здоров'я і його збереження; *освітньо-педагогічні* – оновлення змісту навчальної програми на основі компетентнісного підходу для підвищення ефективності процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів в освітньому

процесі з фізичного виховання, оновлення ролі і функції викладача ЗВМО; інформаційно-комунікаційні – забезпечують упровадження у освітньому процесі інноваційних інформаційних технологій, які сприяють підвищенню рівня знань та умінь по використанню здоров'язберігаючих технологій у професійній діяльності, зокрема: медико-гігієнічних; фізкультурно-оздоровчих; екологічних і т.ін.

У процесі дослідження визначено такі етапи процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання: *діагностичний* (визначали рівень розуміння майбутніми лікарями змісту здоров'язбережувальної компетентності та її значущості у майбутній професійній діяльності), *теоретико-рефлексивний* (розвиток у майбутніх лікарів бази знань щодо впливу засобів фізичного виховання на організм людини, свідомого формування ефективної рефлексії щодо збереження і зміцнення здоров'я), *відтворювальний* (полягав у імплементації набутого у попередніх етапах дослідження досвіду у практичну діяльність на основі спроможності самостійного проведення діагностики стану власного здоров'я, фізичної підготовленості та працездатності).

На основі визначених вище освітніх компонентів, педагогічних умов представлено модель формування здоров'язбережувальної компетентності у освітньому процесі з фізичного виховання майбутніх лікарів ЗВМО рисунок 1.

Рис. 1. Модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів.

Реалізація обґрунтованих вище завдань, принципів, педагогічних умов, структурних компонентів сприятиме підвищенню ефективності процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів. Рівень досягнення мети визначається результатом сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів за трьома рівнями: *високим* (характеризується позитивною мотивацією до здоров'язбереження, розумінням цінності власного здоров'я та рухової активності у підвищенні його рівня, свідоме самостійне застосування методик оцінки рівня соматичного здоров'я, функціонального стану та самоконтролю під час занять фізичними вправами та в подальшій професійній діяльності; *середнім* (наявність знань та спроможність застосування окремих методик визначення рівня здоров'я та оцінки фізичного розвитку; загальні закономірності впливу фізичних навантажень на організм у цілому, окремі органи і системи організму, а також враховувати психофізіологічні особливості особистості); *низьким* (байдуже ставленням до стану власного здоров'я; відсутність мотивації до його збереження, зміцнення і прагнення до покращення; не впевненість у виборі і використанні методик визначення рівня здоров'я та самостійній інтерпретації результатів і контролі рівня фізичного здоров'я, фізичної підготовленості та працездатності).

Висновки. У роботі представлена модель, що теоретично обґрунтовує і відтворює процес формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання та відображає концептуальні зв'язки компонентів зазначеного процесу і сприяє досягненню мети.

Упровадження моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітній процес сприятиме підвищенню якості професійної підготовки майбутніх лікарів.

Перспектива подальших досліджень передбачає експериментальну перевірку моделі формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх лікарів.

Література

1. Брич В.Я., Вихрущ А.В. Якість університетської освіти: актуальні питання теорії та практики: колективна монографія / За редакцією: В. Я. Брича, А. В. Вихруща. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 520 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ уклад. І гол. Ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736с.
3. Воронцова І.А., Калінін К.Є., Влащенко С.В. Здоров'я людини і здоровий спосіб життя. Педагогіка здоров'я: збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернігів, 7–8 квітня 2017 р.): [в 2 т.] / ред. колегія: С. М. Шкарлет [та ін.]. – Чернігів, 2017. – Т. 1. – 595 с.
4. Іваній І. В. Здоров'язбережувальна компетентність і професійна культура фахівця з фізичного виховання / І. В. Іваній // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. - 2016. - Вип. 136. - С. 89-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2016_136_23
5. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ фіз. виховання і спорту / ред. Т.Ю. Круцевич. - К.: Олімпійська література, 2012. – Т. 1. – 392 с.
6. Кульбашна Я.А. Модель формування професійної компетентності майбутнього стоматолога / Я.А. Кульбашна, Я.П. Нагірний // Медична освіта. – 2014. - №1. – с. 124-128.
7. Митчик О. Здоров'язберігальне середовище та здоров'язберігаючі технології у вищому навчальному закладі / О. Митчик // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки; [редкол.: А. В. Цьось та ін.]. – Луцьк, 2012. – № 4(20). – С. 156-160.
8. Назарук В.Л. Особливості використання здоров'язбережувальних технологій у підготовці майбутніх лікарів / В. Назарук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2016. - Вип. 1. - С. 187-189. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_1_47.
9. Новакова Л.В. Модель формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх лікарів на засадах міждисциплінарної інтеграції. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal) | PEDAGOGIKA # 2, 2015* URL: https://eesa-journal.com/wp-content/uploads/2015/10/EESJ_2_1-1.pdf
10. Павлов Ю. О. Формування у майбутніх фахівців компетенцій здоров'язбереження / Ю. О. Павлов // Гуманітар. вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун. ім.Григорія Сковороди»: зб. наук. праць – Переяслав-Хмельницький, 2013. – Вип. 28. – Т.2. – С. 456-462.\
11. Пустолякова Л.М. Ефективність фізичного виховання студентів у ВНЗ, за станом здоров'я віднесених до спеціальної медичної групи. Педагогіка здоров'я: збірник наукових праць IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 210-річчю з дня заснування Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди / за загальною редакцією акад. Прокопенка І. Ф. – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2014. - 750 с.
12. Рекомендації щодо здорового харчування дорослих URL: http://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/документи/01122017_Basic_Recommendations-1.pdf
13. Садовниченко Ю.О., М'ясоєдов В.В., Пастухова Н.Л., Князькова І.І. Здоров'язбережувальне освітнє середовище (з досвіду роботи Харківського національного медичного університету). Педагогіка здоров'я: збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції: [в 2 т.] / ред. колегія: С. М. Шкарлет [та ін.]. – Чернігів, 2017. – Т. 1. – 595 с.
14. Ткачук О. Г. Структура компетентності здоров'язбереження майбутніх лікарів. Особистість студента і соціокультурне середовище університету в суспільному контексті. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – 2 червня 2017 р., м. Київ: Вступне слово В.І. Рябченка. – Київ, 2017. – 148 с.
15. Ткачук О. Г. Нові завдання і функції сучасного викладача закладу вищої медичної освіти у підготовці компетентного лікаря. Освітлогічний дискурс, 2018, № 1-2 (20-21). с. 141-157.
16. Шкирьянов, Д. Э. Модельные характеристики физической подготовленности как фактор индивидуализации физического воспитания студентов-медиков [Электронный ресурс] / Д. Э. Шкирьянов // Достижения фундаментальной, клинической медицины и фармации: материалы 72-й науч. сес. сотр. ун-та, 25-26 янв. 2017 г. - Витебск : ВГМУ, 2017. - С. 607-608.

Reference

1. Brych V.Ja., Vykhruhsh A.V. (2016), "Jakistj universytetskoji osvity: aktualjni pytannja teoriji ta praktyky: kolektyvna monoghrafija", Ternopilj TNEU: – 520 s.
2. Velykyj tлумachnyj slovnyk suchasnoji ukrajinskoji movy (2009), Irpinj: VTF «Perun». – 1736s.
3. Voroncova I.A., Kalinin K.Je., Vlashhenko S.V. (2017), "Zdorov'ja ljudy ny i zdorovyj sposib zhyttja". Pedagoghika zdorov'ja: zbirnyk naukovykh pracj VII Vseukrajinskoji naukovo-praktyčnoji konferenciji, Chernighiv, [v 2 t.] T. 1. – 595 s.
4. Ivanij I. V. (2016), "Zdorov'jazberezhuvajna kompetentnistj i profesijna kuljtura fakhivcja z fizychnogho vykhovannja" Visnyk Chernighivskogho nacionaljnogho pedagoghichnogho universytetu. Serija: Pedagoghichni nauky. Fyzichne vykhovannja ta sport. - Vyp. 136. - S. 89-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2016_136_23
5. Krucevych T. Ju. (2012), "Teorija i metodyka fizychnogho vykhovannja: pidruchnyk dlja studentiv VNZ fiz. vykhovannja i sportu"- K.: Olimpijsjka literatura. – Т. 1. – 392 s.

6. Kuljbashna Ja. A. (2014), "Modelj formuvannja profesijnoi kompetentnosti majbutnjogho stomatologa" Medychna osvita. - №1. – s. 124-128.
7. Mytchuk O. (2012), "Zdorov'jazberigaljne seredovyshe ta zdorov'jazberigajuchi tekhnologhiji u vyshhomu navchalnomu zakladi", Fizychno vykhovannja, sport i kuljtura zdorov'ja u suchasnomu suspiljstvi: zb. nauk. pr. / M-vo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Volyn. nac. un-t im. Lesi Ukrainky; [redkol.: A. V. Cjosj ta in.]. – Lucjk., - №(20). – S. 156-160.
8. Nazaruk V.L. (2016), "Osoblyvosti vykorystannja zdorov'jazberezhuvajnykh tekhnologhij u pidgotovci majbutnikh likariv", Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionalnogo universytetu. Serija: Pedagoghika. Socialjna robota. - Vyp. 1. - S. 187-189. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_1_47.
9. Novakova L.V. (2015), "Modelj formuvannja zdorov'jazberigajuchoji kompetentnosti majbutnikh likariv na zasadakh mizhdyscyplinarnoi integracijii". Wschodnioeuropskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal) | PEDAGOGIKA № 2, URL: https://eesa-journal.com/wp-content/uploads/2015/10/EESJ_2_1-1.pdf
10. Pavlov Ju. O. (2013), "Formuvannja u majbutnikh fakhivciw kompetencij zdorov'jazberezhennja", Ghumanitar. visnyk DVNZ «Perejaslav-Khmelnjncykjy derzh. ped. un. im. Ghryghorija Skovorody»: zb. nauk. pracj – Perejaslav-Khmelnjncykjy, - Vyp. 28. – T.2. – S. 456-462.
11. Pustoljakova L.M. (2014), "Efektyvnistj fizychnogho vykhovannja studentiv u VNZ, za stanom zdorov'ja vidnesenykh do specialnoj medychnoj ghropy". Pedagoghika zdorov'ja: zbirnyk naukovykh pracj IV Vseukrajinskoji nauково-praktychnoj konferenciji, prysvjachenoji 210-richchju z dnja zasnuvannja Kharkivskogo nacionalnogo pedagoghichnogho universytetu imeni Gh. S. Skovorody / za zaghalnoju redakciju akad. Prokopenka I. F. – Kharkiv : KhNPU im. Gh. S. Skovorody, - 750 s.
12. Rekomendaciji shhodo zdorovogho kharchuvannja doroslykh URL: http://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/dokumenty/01122017_Basic_Recommendations-1.pdf
13. Sadovnychenko Ju.O., M'jasojedov V.V., Pastukhova N.L., Knjazkova I.I. (2017), "Zdorov'jazberezhuvajne osvittne seredovyshe (z dosvidu roboty Kharkivskogo nacionalnogo medychnogho universytetu)". Pedagoghika zdorov'ja: zbirnyk naukovykh pracj VII Vseukrajinskoji nauково-praktychnoj konferenciji: [v 2 t.] / red. koleghija: S. M. Shkarlet [ta in.]. – Chernighiv. – T. 1. – 595 s.
14. Tkachuk O. Gh. (2017), "Struktura kompetentnosti zdorov'jazberezhennja majbutnikh likariv". Osobystistj studenta i sociokuljturne seredovyshe universytetu v suspilnomu konteksti. Materialy Vseukrajinskoji nauково-praktychnoj konferenciji. – 2 chervnja, m. Kyjiv: Vstupne slovo V.I. Rjabchenka. – Kyjiv. – 148 s.
15. Tkachuk O. Gh. (2018), "Novi zavdannja i funkciji suchasnogho vykladacha zakladu vyshhoji medychnoj osvity u pidgotovci kompetentnogho likarja". Osvitologhichnyj dyskurs, № 1-2 (20-21). s. 141-157.
16. Shkyrjanov, D. Э. (2017), "Modeljnye kharakterystyky fizycheskoj podghotovlennosti kak faktor yndyvdualizacyy fizycheskogho vospytanja studentov-medikov " [Электронный ресурс] / D. Э. Shkyrjanov // Dostyzenyja fundamentalnoj, klyncheskoj medycyny u farmacyy: materyaly 72-j nauch. ses. sotr. un-ta, 25-26 janv. 2017 gh. - Vytebsk : VGHMU., - S. 607-608.

УДК:796.323.2:378(045)

Чехівська Ю. С.
асистент
Гуренко О. А.
старший викладач
Гринчук А. А.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, м. Вінниця

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У СТУДЕНТІВ-БАСКЕТБОЛІСТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглянуто особливості розвитку техніко-тактичної майстерності у баскетболістів. Баскетбол є ефективним засобом розвитку фізичних якостей, а також сприяє прояву інтелектуальних здібностей і психічних можливостей гравців. За допомогою літературних джерел визначено, що розвиток рівня техніко-тактичної підготовленості гравців у ігрових видах спорту залежить від координаційних здібностей. Сучасні методики спортивних тренувань баскетболістів пропонують велику кількість інструментів і методів для розвитку координаційних здібностей. Дослідження авторів свідчать про необхідність першочергового розвитку у баскетболістів окремих видів специфічних координаційних та кінестетичних здібностей (диференціювання просторових, силових, тимчасових параметрів рухів), здатності до рівноваги, здатності до перебудови рухів і здатності до реагування. Однак у вивченій літературі ми не знайшли рекомендацій щодо вдосконалення техніко-тактичної майстерності у гравців-баскетболістів у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: техніко-тактична майстерність, координаційні здібності, студенти, баскетбол.

Чеховская Ю.С., Гуренко А. А., Гринчук А. А. Совершенствование технико-тактического мастерства студентов-баскетболист в высших учебных заведениях. В статье рассмотрены особенности развития технико-тактического мастерства у баскетболистов. Баскетбол является эффективным средством развития физических качеств, а также способствует проявлению интеллектуальных способностей и психических возможностей игроков. С помощью литературных источников определено, что развитие уровня технико-тактической подготовленности спортсменов в игровых видах спорта зависит от координационных способностей. Современные методики спортивных